

KESKUSTAN TURVALLISUUSTYÖRYHMÄN LOPPURAPORTTI

10.3.2025

JYVÄSKYLÄ

Sisällysluettelo

1. Toimeksianto ja työryhmä	3
2. Aiemmin tehdyt selvitykset	4
3. Oikeudellinen lähtökohta	5
4. Toimenpide-ehdotukset.....	5
5. Loppusanat	9

Kansikuva: Tero Takalo-Eskola

Kuvat: Tero Takalo-Eskola, Hanna-Kaisa Hämäläinen, Eetu Linnankivi

1. TOIMEKSIANTO JA TYÖRYHMÄ

Kuntalaisten kokema asiointiturvallisuus ja yleinen järjestys ovat Jyväskylän keskustassa heikentyneet. Heikentymisen syynä ovat järjestyshäiriöt ja erilaiset epäsosiaalisen käyttäytymisen muodot. Vaikka Jyväskylän keskustan rauhattomuuteen on pyritty löytämään ratkaisuja jo useamman vuoden ajan lisäämällä kaupungin ja keskustatoimijoiden yhteistyötä, luomalla yhteistä tilannekuvaa poliisin kanssa, lisäämällä kameravalvontaa ja valaistusta, luomalla viihtyisämpää katutilaa, tilanne on kuluneen vuoden aikana jopa heikentynyt.

Keskustan häiriöt nousivat voimakkaasti pinnalle lokakuun 2024 lopussa, kun kahvila Wilhelmiinan yrittäjä kertoi lopettavansa kahvilatoiminnan Nikolainkulmassa lisääntyneen häiriökäyttäytymisen sekä yleisen rauhattomuuden vuoksi. Kaupunki on saanut tilanteesta palautetta niin keskustassa toimivilta yrittäjiltä kuin siellä asioivilta kuntalaisiltakin. Samaa viestiä kertovat myös erilaiset selvitykset.

Kaupunki päätti marraskuun 2024 alussa nopealla aikataululla koota määräaikaisen työryhmän hakemaan konkreettisia, nopeitakin toimenpide-ehdotuksia keskustassa asioivien turvallisuudentunteen lisäämiseksi.

Työryhmän kokoonpano

- **Heli Leinonkoski**, kansliapäällikkö, Jyväskylän kaupunki, työryhmän pj
- **Liina Kuusela**, riskienhallinta- ja turvallisuuspäällikkö, Jyväskylän kaupunki, työryhmän sihteeri
- **Tuula Smolander**, katupäällikkö, Jyväskylän kaupunki
- **Kati Kallimo**, toimialajohtaja, Keski-Suomen hyvinvointialue
- **Jari Lindholm**, komisario, Sisä-Suomen poliisilaitos
- **Mikko Porvali**, komisario, operatiivinen lakimies, Sisä-Suomen poliisilaitos
- **Una Hirvilammi**, kauppakeskusjohtaja, Sokkari
- **Jaakko Selin**, toimitusjohtaja, Kauppalaisseuran säätiö sr, kiinteistönomistajien edustaja

Työryhmän tehtävänä oli hahmottaa keskeiset turvattuuden tunnetta aiheuttavat tekijät sekä tehdä konkreettiset lyhyen ja pitkän aikavälin toimenpide-ehdotukset kuntalaisten turvallisuuden tunteen lisäämiseksi ja häiriöiden vähentämiseksi ydinkeskustan alueella.

Työryhmä kokoontui marraskuu 2024 – helmikuu 2025 välisenä aikana seitsemän kertaa. Lisäksi osa työryhmästä oli mukana, kun kauppakeskusten edustajille ja muille keskeisille toimijoille esiteltiin luonnosta järjestyksenvalvonnan pilotiksi 7.2.2025. Työryhmä sai työnsä valmiiksi määräajassa helmikuun loppuun mennessä.

2. AIEMMIN TEHDYT SELVITYKSET

Jyväskylän keskustan tilannetta on selvitetty eri yhteyksissä ja eri näkökulmista useaan otteeseen viime vuosina.

Tietoykkönen Oy toteutti kaupungin toimeksiannosta hyvinvointi- ja osallisuuskyselyn syys-lokakuussa 2024. Tavoitteena oli selvittää jyvaskyläläisten hyvinvointiin ja osallisuuden kokemukseen liittyviä asioita. Keskustan turvallisuutta koskevat huomiot liittyivät pääsääntöisesti toiveisiin valvonnan lisäämiseksi, häiriöihin puuttumiseksi, siisteyden parantamiseksi sekä poliisin läsnäolon lisäämiseksi.

Vuonna 2021 kaupungin asukkaille tekemässä turvallisuuskyselyssä valtaosa vastaajista koki päiväsaikaan keskustassa liikkumisen turvallisiksi. Viikonloppuiltoina kaksi kolmasosaa vastaajista koki keskustassa turvattomuutta. Erityisesti päihdeiden näkymisen katukuvassa koettiin lisäävän turvattomuutta. Myös tuolloin vuonna 2021 keskustaan toivottiin lisää valvontaa, kuten poliisien läsnäoloa ja kameravalvontaa.

Kaupungin ehkäisevän päihde- ja väkivaltatyön koordinaattori Ella Lounasto haastatteli syksyllä 2024 Sovatek-säätiön Tukialus-hankkeen työntekijöitä. Tukialus-hanke liittyy jalkautuvaan mielenterveys- ja päihdetyöhön. Työntekijät pitivät levottomana erityisesti Nikolainkulman aluetta ja arvioivat tähän vaikuttavan mm. käynnissä olevat rakennustyömaat. Neulankeräysastioita peräänkuulutettiin, kuten myös lisää yleisiä wc-tiloja.

Keskustan yrityksille säännöllisesti tehtävä turvallisuuskysely paljastaa, että esimerkiksi tammikuussa 2025 vartija kutsuttiin apuun häiriötilanteisiin kymmenen kertaa useammin kuin poliisi. Lisäksi keskisuurissa tai pienissä liiketiloissa toimivat yritykset pitivät keskustaa turvallisempina ja häiriöitä vähäisempinä kuin isot kauppakeskukset. Eniten turvallisuuteen liittyvillä häiriöillä oli yritysten näkökulmasta kielteistä vaikutusta asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuudentunteeseen sekä asiakaskokemukseen.

Kävelykadun suunnitteluprosessiin liittyen toteutettiin vuonna 2023 kaupungin toimeksiannosta selvitys ”Jyväskylän Kauppatie turvallisesti sosiaalisesti tilaksi?”. Asukailta, yrittäjiltä ja kiinteistönomistajilta kysyttiin, miten Kauppatietä tulisi kehittää, jotta turvallisuuden tunne lisääntyisi alueella. Toimeksiannon toteuttivat Tanja Korvenmaa ja Lari Karreinen Osana Yhteistä Ratkaisua Oy:stä. Työstä laaditussa raportissa todetaan Kauppatien turvallisuuden olevan monen tekijän yhteissumma. Raportin mukaan keskeisimmiksi parannuksen kohteiksi nousivat siisteys sekä turvallisuus ja järjestyksenpito. Yksi raportin pääviesteistä on, että turvallisuus on moniulotteinen ilmiö eikä sen parantamiseen ole vain yhtä lääketta. Raportissa todetaan, että mitä enemmän tavallisia ihmisiä keskustassa liikkuu, sitä turvallisempaa siellä on. Lisäksi raportti kannustaa ottamaan kävelykadun käyttäjät mukaan suunnitteluun. Raportissa on parannusehdotusten lisäksi esitetty myös ratkaisuehdotuksia Kauppatien viihtyisyyden lisäämiseksi.

3. OIKEUDELLINEN LÄHTÖKOHTA

Suomen perustuslain mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Tämä merkitsee, että kaikilla on oikeus liikkua vapaasti ja turvallisesti julkisilla paikoilla, eikä kukaan saa merkittävästi kaventaa tämän oikeuden toteutumista toisilta. Liikkumisen vapaus julkisilla paikoilla ja turvallisuudentunnetta menettämättä koskee esimerkiksi lapsia siinä missä aikuisia – ja keskustan liikkeiden asiakkaita siinä missä niiden henkilökuntaakin.

Toisten turvallisuudentunnetta ei saa oikeudettomasti vaarantaa. Julkinen valta on velvollinen huolehtimaan perusoikeuksien toteutumisesta, joihin liikkumisen vapaus ja siihen liittyvä turvallisuudentunne oleellisesti sisältyvät. Velvollisuus tästä huolehtimiseen sekä perusoikeuksien to-

teutumisen edistämiseen koskee sekä valtion että kunnan viranomaisia.

Ketään ei saa asettaa eri asemaan esimerkiksi sukupuolen, iän, alkuperän tai kielen perusteella. Yhdenvertaisuusperiaate turvaa, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet asioida ja liikkua keskustassa ilman syrjintää.

Keskustan yrittäjillä on oikeus harjoittaa elinkeinoaan ilman, että tätä oikeudettomasti häiritään esimerkiksi rajoittamalla asiakkaiden liikkumisenvapautta liiketiloihin tai niistä pois. Lisäksi yritysten omaisuutta suojaa perustuslain mukainen omaisuudensuoja. Jokaisella on oikeus käyttää omaisuuttaan haluamallaan tavalla, ja muiden on kunnioitettava toisen omaisuutta.

4. TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Työryhmän näkemyksen mukaan Jyväskylän keskustassa on lähtökohtaisesti turvallista liikkua. Poliisin tilastot osoittavat, että keskustassa asioiviin ei kohdistu konkreettista turvallisuuhkaa, josta pitäisi olla huolissaan. Kysymys on mitä suurimmassa määrin turvallisuudentunteesta ja sitä horjuttavista häiriötekijöistä. Työryhmä on tarkastellut laajasti tekijöitä, joilla on merkitystä keskustassa asioivien turvalli-

suudentunteeseen ja painottaa tässä raportissa erityisesti konkreettisia, nopeastikin toteutettavia toimenpiteitä. Työryhmä ei ole ottanut kantaa ongelmien taustalla oleviin isoihin yhteiskunnallisiin ilmiöihin, kuten päihteidenkäyttöön, asunnottomuuteen tai nuorten syrjäytymiseen. Työryhmän työ on keskittynyt keinoihin lisääntyneen häiriökäyttäytymisen vähentämiseksi ydinkeskustassa.

4.1. Pilottikokeilu järjestyksenvalvonnan toiminta-alueen laajentamiseksi

Julkisen keskustelun ja kuntalaisten kokemusten perusteella on selvää, etteivät perusoikeudet toteudu tällä hetkellä ydinkeskustassa riittävällä tavalla, vaan esimerkiksi liikkumisen vapauden toteutuminen edellyttää puuttumista järjestyshäiriöihin ja epäsosiaaliseen käytökseen.

Julkishallinto voi vaikuttaa tilanteeseen kahdella keskeisellä tavalla: joko lisäämällä valvontaa poliisin toimivallan kautta tai järjestämällä kaupunkitilaan yksityistä järjestyksenvalvontaa. Suomen poliisin resursseista ei päätetä paikallisesti Jyväskylässä. Tästä syystä poliisihallinnolla ei ole lainmukaista mahdollisuutta priorisoida tehtäviään siten, että ydinkeskustan valvontaa voitaisiin enää nykyisestä merkittävästi tehostaa.

Keskustan turvallisuutta koskevien selvitysten mukaan valvonnan lisääminen ja häiriöihin puuttuminen ovat eniten mainintoja saaneita, turvallisuudentunnetta lisääviä toimenpiteitä. Järjestyksenvalvonnan lisäämisellä ei valitettavasti voida poistaa ongelmien juurisyytä, mutta työryhmän näkemyksen mukaan asianmukaisesti järjestetty järjestyksenvalvonta ennaltaehkäisee häiriöiden syntyä

sekä rauhoittaa jo syntyneitä tilanteita.

Yksityisten turvallisuuspalveluiden toimivallasta on oleellista mieltää vartijan ja järjestyksenvalvojan ero heidän toimivallassaan. Vartija saa vartioida omaisuutta, hänen vartioitavakseen asetetun henkilön turvallisuutta tai paljastaa rikoksia. Sen sijaan vartijalla ei ole oikeutta puuttua järjestyshäiriöihin: ohjata henkilöitä käyttäytymisessään tai esimerkiksi poistaa heitä paikalta. Tämä oikeus sen sijaan on järjestyksenvalvojalla, jolla edellytysten täytyessä on toimivaltaa estää häiritsevästi käyttäytyvän henkilön pääsy toimialueelleen, poistaa tällaisia henkilöitä tai tarvittaessa ottaa henkilö kiinni ja luovuttaa hänet poliisille.

Tällä hetkellä useimmilla keskustan kauppakeskuksilla ja liiketiloilla on oma sopimus vartiointipalveluista. Koska vartijoita voidaan asettaa omaisuuden suojaksi – mutta laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (5 §) kieltää kategorisesti, ettei vartioimisliiketoiminnassa saa ottaa vastaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvää tehtävää – vartijoilla ei ole toimivaltaa puuttua järjestyshäiriöihin,

elleivät nämä esimerkiksi myymälävarkauksin tai vahingonteon uhkaa juuri sitä omaisuutta, jonka suojaksi vartija on asetettu. Vartioimistoiminnalle on epäilemättä oma painava tarpeensa, mutta vartiointi tai vartijan toimivalta eivät vastaa niihin haasteisiin, joita Jyväskylän ydinkeskustassa tällä hetkellä on.

Näihin haasteisiin vastaavaa toimivaltaa sen sijaan olisi jär-

jestyksenvalvojilla, joita voidaan asettaa tiettyihin kohteisiin saman lain 28 §:n mukaisesti. Järjestyksenvalvojilla on toimivalta toimialueillaan sekä näiden välittömässä läheisyydessä. Kun Jyväskylän ydinkeskustaa tarkastellaan näiden kohteiden kannalta, lainmukaiset kohteet järjestyksenvalvonnan järjestämiseen kattavat välittömä läheisyyksineen suuren osan ydinkeskustan alueesta.

Toimenpide-ehdotus

Työryhmä ehdottaa pilottikokeilun käynnistämistä järjestyksenvalvonnan toiminta-alueen laajentamiseksi.

Pilottikokeilun kuvaus

Järjestyksenvalvonnan järjestämistä säätelee laki yksityisistä turvallisuuspalveluista. Järjestyksenvalvoja voidaan asettaa poliisin avuksi tiettyihin 28 §:ssä lueteltuihin kohteisiin, kuten kauppakeskukseen, terveydenhuollon tai sosiaalihuollon toimipisteeseen, liikenneasemille, joukkoliikenteen kulkuneuvoon jne. Pilotissa esitetty toiminta-alueen laajentaminen perustuu kyseisiin laissa esitettyihin kohteisiin ja ennen kaikkea näiden kohteiden välittömään läheisyyteen.

Jyväskylän ydinkeskusta on maantieteellisesti kompakti alue. Pienellä alueella on kaikkiaan yhdeksän kauppakeskusta, jotka kytkeytyvät ulko-alueiltaan/kulkuväyliltään toisiinsa. Tämä kompaktius ja välittömän läheisyyden periaate luovat Jyväskylän tapauksessa mahdollisuuden laajentaa järjestyksenvalvontaa myös näiden kohteiden väliselle katualueelle, koska kohteiden väliin jäävät kadut kuuluvat järjestyksenvalvonnan kohteiden välittömään läheisyyteen. Nykylainsäädäntö ei mahdollista muutoin järjestyksenvalvonnan laajentamista katualueelle.

Pilotissa on tavoitteena, että kauppakeskukset, Matkakeskus, kaupunki (paikallisliikennekeskus, paikallisliikenteen bussit, työllisyyspalvelut) ja hyvinvointialue (sote-toimipisteet) hakevat omat järjestyksenvalvonnan luvat siten, että yhteisesti sovittu alue tulee katetuksi. Lisäksi kaupunki hakee samassa yhteydessä luvan järjestyksenvalvonnalle myös paikallisliikenteen busseissa. Yhdessä näistä hakemuksista muodostuu toimivalta-alue, jolla järjestyksenvalvontaa Jyväskylän ydinkeskustassa on mahdollista.

Kaupunki kilpailuttaa kaksi järjestyksenvalvojaa partioimaan lupien mukaista aluetta vuoden ajaksi, alkaen loppukeväästä 2025. Pilotin aikaiset järjestyksenvalvonnan kustannukset

jaetaan kaupungin ja pilottikokeiluun osallistuvien muiden toimijoiden kesken siten, että kaupunki ottaa vastatakseen kustannuksista noin puolet. Kustannukset selviävät vasta kilpailutuksen ratkettua. Sopimuksen mukaista järjestyksenvalvonnan toteutumista valvoo Jyväskylän Sydämessä ry ja sopimuksen toteutumista seurataan myös kaupungin vetämän turvallisuusfoorumien kokouksissa.

Pilottiin ovat alustavasti lupautuneet kaikki yhdeksän kauppakeskusta ja Keski-Suomen hyvinvointialue ydinkeskustan toimipisteidensä osalta.

Tehtävään kilpailutettavilta järjestyksenvalvojilta edellytetään ammattiosaamisen lisäksi erinomaisia vuorovaikutustaitoja. Tavoitteena on, että vuoden ajan keskustassa partioivat järjestyksenvalvojat toimivat kuten ns. korttelipoliisit eli keskiössä on ihmisten neuvonta, ohjaus ja häiriöihin puuttuminen. Järjestyksenvalvojat puuttuvat kaikkiin ydinkeskustan viihtyisyyttä tai kuntalaisten turvallisuudentunnetta heikentäviin häiriöihin, oli kysymys sitten päihtyneiden käyttäytymisestä, feissareista, tavaraliikenteestä lastausaikojen ulkopuolella, kävelykadun sääntöjen rikkomisesta jne.

Järjestyksenvalvonnan laajentaminen ydinkeskustassa ei vähennä poliisin läsnäoloa. Poliisi valvoo edelleen keskustan yleistä järjestystä ja turvallisuutta säännöllisesti. Tehostetua valvontaa poliisi pyrkii tekemään niin usein kun se hälytystehtävien puitteissa on mahdollista.

Pilottikokeilusta saatuja kokemuksia arvioidaan sekä jatkosta pyritään päättämään vuoden 2026 budjettien valmistelun yhteydessä syksyllä 2025.

4.2. Muutokset Palvelukeskus Hanskan toimintaan

Keski-Suomen hyvinvointialueen hallinnoima Palvelukeskus Hanska tuottaa sosiaalihuoltolain 24 b §:n mukaista päiväkeskuspalvelua päihteitä ongelmallisesti käyttäville henkilöille. Lain mukaan palvelua tulee järjestää myös päihtyneille ja siinä on oikeus asioida nimettömänä. Lain määräys on tullut voimaan 1.7.2023.

Hanskan palveluiden kohderyhmää ovat päihteiden käyttäjien lisäksi asunnottomat ja muut täysi-ikäiset henkilöt, jotka ovat muiden palveluiden ulkopuolella.

Perustarpeisiin vastaamisen (ruokailu-, peseytymis- ja lepo-mahdollisuus) lisäksi päiväkeskuksessa tarjotaan sosiaaliohjausta ja tukea päihteettömyyteen. Hanskan tiloissa on myös mahdollista pestä pyykkiä, saada ehjiä vaatteita rikoontuneiden tilalle ja puhtaita pistosvälineitä.

Hanskassa työskentelee sosiaaliohjaaja ja lähihoitajataustainen päiväkeskusohjaaja sekä Sovatekin Olohuone-hankkeen 4 ohjaajaa. Hankassa pidetään viikoittain yhteisökokoukset ja sairaanhoitajien vastaanotto (2h/vko).

Hanska on auki arkipäivisin ma-to klo 8-15 ja perjantaisin klo 8-14.

Hanskan toiminta käynnistyi joulukuussa 2019. Hanska toimii samassa kiinteistössä Hannikaisenkadun sosiaaliaseman kanssa. Koko kiinteistön kattava määräaikainen vuokrasopimus päättyy 31.12.2026. Nykyiset tilat ovat tarkoitukseensa nähden ahtaat ja toiminnallisesti epäsopivat. Keski-Suomen hyvinvointialue onkin joulukuussa 2024 käynnistänyt uusien tilojen etsinnän ydinkeskustan ulkopuolelta.

Vaikutus keskustan rauhattomuuteen ja häiriöihin

Osa keskustassa häiriöitä aiheuttavista henkilöistä on Palvelukeskus Hanskan asiakkaita. Hanskan sijainti kaupallisessa ydinkeskustassa on keskustan yrittäjien näkökulmasta on-

gelmallinen. Hanskan asiakkaista ei oleteta aiheutuvan si-vullisille turvallisuusuhkaa, mutta kovääninen käytös, päih-teiden näkyvä käyttö ja keskinäinen nahistelu pelottavat osaa keskustassa asioivista henkilöistä, eikä vähiten lapsia ja ikääntyneitä.

Päihdepalvelut ovat tärkeä osa sosiaali- ja terveystaloutta, joiden toteutuminen on tärkeä perusoikeus. Jokaiselle on taat-tava riittävät sosiaali- ja terveystaloutta. Hanskan kaltaiselle matalan kynnyksen päiväkeskustoiminnalle on tarve ja sille on paikkansa osana tärkeää sosiaalihuollon palveluketjua.

Yhden perusoikeuden tai tietyn ryhmän oikeuksien toteu-tuminen ei silti saa estää tai merkittävästi kaventaa toisten perusoikeuksien toteutumista. Ongelmallisten päihteiden-käyttäjien kuntouttaminen ydinkeskustassa osaltaan kaven-taa muiden liikkumisvapautta silloin, kun kuntoutukseen osallistuvat henkilöt kerääntyvät käyttämään päihteitä kaup-pakeskusten sisäänkäynteihin, asiakas-wc-tiloihin tai parkki-halleista liiketiloihin johtaville kulkuväylille. Siksi Palvelukeskus Hanskan paikka ei työryhmän näkemyksen mukaan ole kaupungin ydinkeskustassa, jossa kaupunkitilan tulee olla kaikkien kaupunkilaisten vapaasti hyödynnettävissä.

Perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta on huomion-arvoista, että:

- 1) oikeus sosiaaliturvaan ja riittävien päihdehuoltopalvelui-den saantiin voi toteutua täysimääräisenä myös muualla kuin ydinkeskustassa,
- 2) sama oikeus sosiaaliturvaan velvoittaa julkisen vallan tu-kemaan myös lasten hyvinvointia ja yksilöllistä kasvua, jota avoin päihteidenkäyttö ja päihteiden laitton katu-kauppa ydinkeskustassa vaarantavat,
- 3) toistuvat järjestyshäiriöt rajoittavat liikkumisvapau-den lisäksi elinkeinovapauden ja omaisuuden suojan to-teutumista ydinkeskustassa.

Toimenpide-ehdotus

Työryhmä kannustaa Keski-Suomen hyvinvointialuetta jatkamaan aktiivisesti uusien tilojen etsimistä Palvelukeskus Hanskalle. Työryhmä toteaa, että toimintaa tulee kehittää jatkossa niin, että toiminta ei aiheuta ongelmia uudessa sijainnissaan. Palvelukeskus Hanskaa ei tule sijoittaa koulujen tai päiväkotien läheisyyteen.

Palvelukeskus Hanskan päivittäistä aukioloaikaa on pidennetty tunnilla tammikuun puolivälissä 2025 eli Hanska aukeaa jo klo 8. Työryhmä pitää muutosta oikeasuuntaisena ja ehdottaa vielä Keski-Suomen Hyvinvointialueelle perjantain aukiolon jatkamista klo 15 saakka ja lauantain aukiolon tarpeellisuuden arvioimista yhdessä keskustan yritystoimijoiden kanssa.

4.3. Kauppakadun peruskorjaus

Tuleva Kauppakadun peruskorjaus on tärkeä paitsi viihtyisyyden mutta myös turvallisuudentunteen lisäämiseksi keskustassa. Kauppakadun peruskorjauksen pohjaksi on laadittu yleissuunnitelmaluonnos, joka on ollut yleisöllä kommentoitavana marraskuussa 2024. Luonnos on esitelty keskustan yrittäjille vielä erikseen 4.2.2025.

Yleissuunnitelmassa esitetään melko yksityiskohtaisesti kadun eri toiminnot, kuten esimerkiksi oleskelupaikat tai pyöräpysäköinti, niiden sijainnit ja tilantarpeet sekä kulkuyhteydet. Peruskorjaus käynnistyy vuonna 2027 ja sen arvioidaan olevan kokonaisuudessaan valmis vuonna 2032.

Toimenpide-ehdotus

Työryhmä esittää, että Kauppakadun yleissuunnitelmaluonnos käydään vielä ennen päätöksentekoon tuomista huolellisesti läpi poliisin ja keskusta-alueella toimivien suurimpien turvallisuuspalveluyritysten kanssa. Työryhmä korostaa, että Kauppakadun turvallisuutta parantavat toimenpiteet on kustannustehokasta ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Valaistuksen suunnittelussa on huomioitava viihtyisyysselementin rinnalla myös vaikutus keskustassa asioivien turvallisuudentunteeseen. Kameravalvonnan nykyisessä sijoittelussa mahdollisesti havaitut puutteet on tarkoituksenmukaista huomioida suunnitteluvaiheessa ja korjata Kauppakadun peruskorjauksen yhteydessä. Kameroiden määrää kaupunki on lisännyt vuoden 2025 alussa. Lisäksi on arvioitava muutaman defibrilaattorin sijoittaminen Kauppakadulle ulkotilaan tai vaihtoehtoisesti yhteistyö kauppakeskusten kanssa. Laitteen mahdollinen ulossijoittaminen edellyttää lämmitys- ja jäähdytysominaisuuksilla varustettua sydäniskurikaappia, mikä huomioitava suunnitelmissa.

4.4. Yleiset wc-tilat

Tällä hetkellä Kauppakeskus Sokkarin wc-tilat ovat ainoat käytössä olevat yleisö-wc-tilat ydinkeskustassa. Määrä on liian vähäinen. Sokkarille aiheutuu merkittävät kustannukset wc-tilojen puhtaanapidosta. Kaupungin ylläpitämä Asema-aukion yleisö-wc ei ole tällä hetkellä käytössä ja se poistetaan kokonaan Asema-aukion remontin alkaessa. Yleisö-wc:n puhtaanapito on aiheuttanut myös kaupungille merkittävät kustannukset.

Toimenpide-ehdotus

Työryhmä esittää, että toritoimintojen siirtyessä Asema-aukiolle, sinne sijoitetaan torikauppiaille tarkoitettua wc-tilan lisäksi myös yleisö-wc. Nykyisen Kirkkopuiston pisuaarilla varustetun lämmittämättömän tilan varustaminen wc:ksi on myös tarpeen arvioida.

4.5. Roska-astiat pistosvälineille

Roska-astioiden järjestäminen pistosvälineille on noussut jo aiemminkin sosiaali- ja terveystalouden ammattilaisten ja kaupungin välisiin keskusteluihin. On epäselvää, löytävätkö käytetyt humeruiskut ym. tiensä niille tarkoitettuihin, suljettuihin keräysastioihin. Kaupunkirakennepalveluiden ylläpidon henkilöstöllä on hyvä tieto siitä, miltä alueilta käytettyjä pistosvälineitä löytyy eniten. Tämä tieto auttaa keräysastioiden sijoittelussa. Jos yksikin humeruisku löytää tiensä keräysastiaan, on se pois aiheuttamasta mahdollista vahinkoa muille alueella liikkujille.

Toimenpide-ehdotus

Työryhmä esittää, että kaupunki hankkii keräysastioita käytetyille pistosvälineille vuoden kestäväksi seurantajaksi.

4.6. Lainsäädännölliset muutostarpeet

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista ei mahdollista parhaalla mahdollisella tavalla järjestyksenvalvonnan järjestämistä kaupunkien keskustoissa kansalaisten turvallisuuden ja perusoikeuksien toteutumisen varmistamiseksi. Lain § 28:ssa luetellaan kohteet, joihin lain mukaan voidaan aset-

taa järjestyksenvalvonta poliisin tai rajavartiolaitoksen tueksi. Esitettyä listaa on tarpeen laajentaa kattamaan myös kohteet, joilla on havaittu tarvetta järjestyksenvalvonnan järjestämiseen.

Toimenpide-ehdotus

Työryhmä esittää lainsäätäjälle harkittavaksi, että lakiin yksityisistä turvallisuuspalveluista (28 §) lisätään seuraavat kohteet, joihin järjestyksenvalvonta voidaan asettaa poliisin tai rajavartiolaitoksen tueksi:

- **tiealueelle, torille tai muulle yleiselle paikalle kaupunkikeskustassa kunnan hakemuksesta**
Perustelu: Pääasiallinen peruste on perustuslain 22 §, jossa veloitetaan, että julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen: Kunta on julkisen vallan käyttäjä, mutta sillä ei ole muuta tehokasta keinoa kaupunkien ydinkeskustojen yleisen järjestyksen ja asianturvallisuuden parantamiseen kuin näiden palveluiden ostaminen yksityisiltä turvallisuusalan yrityksiltä. Tämä mahdollisuus olisi sallittava, jotta kunta voi omalta osaltaan selviytyä sille perustuslaissa asetetusta velvollisuudesta.
- **asuin- tai liikekiinteistöön kaupunkikeskustassa kiinteistön omistajan hakemuksesta**
Perustelu: Kotirauha on hyvin vahva oikeushyvä. Olisi kohtuullista, että sillä, jonka kotirauhaa suojataan, olisi mahdollisuus ostaa järjestyksenvalvontaa kotirauhansa suojaamalle alueelle, erityisesti kaupunkien keskustoissa tapahtuvien suurten yleisötapahtumien tai vilkkaiden juhlapäivien aikaan (esim. vapunaatto, uudenvuodenaatto). Liikekiinteistöjen osalta nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa järjestyksenvalvonnan vain kauppakeskuksissa. Kauppakeskuksia ei ole lainsäädännössä määritelty mitenkään. On kyseenalaista, onko järjestyksenvalvonnan rajaaminen ainoastaan kauppakeskuksiin yhdenvertaista tai perusteltua erilaisilla kaupunkien keskusaukioilla tai kävelykaduilla, jotka liikekiinteistöjen reunustamina ovat täysin kauppakeskukseen verrattavia tiloja, vaikka niillä ei ole yhteistä markkinointia tai kattoa päällä. Niin perusoikeuksien toteutumisen, ydinkeskustojen turvallisuuden kuin elinkeinon vapauden ja yhdenvertaisuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista sallia näissä kivijalkaliiketoissa ja niiden välittömässä läheisyydessä samankaltainen järjestyksenvalvonta kuin kauppakeskuksissa sallitaan.

Lisäksi työryhmä esittää lainsäätäjälle, että vuoden 2025 alusta toteutuneen TE-uudistuksen myötä § 28:ään korjataan termistö vastaamaan nykytilannetta:

- **työ- ja elinkeinotoimiston työvoimapalveluiden toimipisteeseen työ- ja elinkeinotoimiston työvoimaviranomaisen hakemuksesta**

5. LOPPUSANAT

Työryhmä on lyhyen työskentelynsä aikana pyrkinyt keskittymään konkreettisten ja nopeallakin aikavälillä toteutettavissa olevien toimenpiteiden löytämiseen. Juurisyihin tai yhteiskunnallisten ilmiöiden pohtimiseen ei työryhmällä ole ollut tässä työssä mahdollisuutta.

Työryhmä korostaa, että kaikkien keskustassa asuvien ja asioivien tulee tuntee olonsa turvalliseksi alueella liikkues-

saan. Työryhmän keskeisimmän toimenpide-ehdotuksen eli pilottikokeilun uskotaan ennaltaehkäisevän häiriöitä ja lisäävän keskustassa asioivien turvallisuudentunnetta. Vuoden kestävästä pilottikokeilusta saatuja kokemuksia arvioidaan ja pyritään tekemään päätökset jatkosta jo vuoden 2026 budjettien laadinnan yhteydessä. Esitettyjä lainsäädännöllisiä muutoksia viedään eteenpäin kaupungin toimesta.

JYVÄSKYLÄ

Jyväskylän kaupunki

www.jyvaskyla.fi